

MOOC KURSLARI VA ULARNING IMKONIYATLARI

A.R.Rajabov

*Osiyo xalqaro universiteti,
“Umumtexnik fanlar” kafedrası o‘qituvchisi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada ochiq ommaviy onlayn kurslar (MOOC) va ularning ta’lim jarayonidagi o‘rni, imkoniyatlari hamda zamonaviy ta’lim tizimiga ta’siri yoritiladi. MOOC kurslarining afzalliklari va kamchiliklari tahlil qilinib, ularning kelajakdagi istiqbollari haqida fikr yuritiladi. Shu bilan birga, MOOC kurslarining ta’lim tizimidagi o‘rni va ularni takomillashtirish yo‘nalishlari ham muhokama qilinadi.

Kalit so‘zlar: MOOC, onlayn ta’lim, zamonaviy ta’lim, ochiq kurslar, ta’lim imkoniyatlari, masofaviy o‘qitish, innovatsion ta’lim, sun’iy intellekt.

Kirish

Zamonaviy texnologiyalar ta’lim jarayonida katta o‘zgarishlarni keltirib chiqardi. An’anaviy ta’lim tizimidan farqli ravishda, ochiq ommaviy onlayn kurslar (MOOC – Massive Open Online Courses) ta’lim olishni demokratiklashtirishga xizmat qilmoqda. Ushbu kurslar har qanday kishiga, joylashgan hududidan qat’i nazar, ta’lim olish imkonini beradi. Masofaviy ta’lim tizimining rivojlanishi natijasida, turli universitetlar va ilmiy markazlar tomonidan MOOC kurslari ommalashib bormoqda. Ushbu maqolada MOOC kurslarining ahamiyati, ularning afzallik va kamchiliklari hamda zamonaviy ta’lim jarayonidagi o‘rni tahlil qilinadi.

Nazariy qism

MOOC kurslari – bu ochiq va bepul taqdim etiladigan onlayn darslar bo‘lib, ularni dunyoning istalgan nuqtasidan turib o‘rganish mumkin. Ushbu kurslar odatda video ma’ruzalar, testlar, amaliy mashg‘ulotlar va muhokamalar shaklida tashkil etiladi. Bugungi kunda Coursera, edX, Udacity kabi platformalar MOOC kurslarini keng miqyosda taklif etmoqda.

MOOC kurslarining asosiy afzalliklari:

1. **Erkin kirish va moslashuvchanlik** – ishtirokchilar istalgan vaqtda va joyda ta’lim olishlari mumkin.
2. **Keng auditoriya** – dunyoning turli mamlakatlaridan qatnashuvchilar kursga yozilishi mumkin.
3. **Xarajatlarning pastligi** – ko‘plab MOOC kurslari bepul yoki arzon narxlarda taqdim etiladi.
4. **Texnologik rivojlanish** – interaktiv elementlar, sun’iy intellekt yordami va virtual laboratoriyalar orqali samarali o‘qitish imkoniyati yaratiladi.
5. **Yetakchi universitetlarning kurslari** – ko‘plab nufuzli universitetlar MOOC kurslarini taqdim etib, talabalar va mutaxassislar uchun ta’lim sifatini oshirmoqda.
6. **Sertifikat olish imkoniyati** – o‘quvchilar kurslarni tugatgach, xalqaro tan olingan sertifikatlariga ega bo‘lishlari mumkin.

Biroq, MOOC kurslarining ba'zi kamchiliklari ham mavjud:

1. **Nazorat va sertifikatlash muammolari** – kurslarni muvaffaqiyatli yakunlaganlarni baholash va sertifikat berish jarayoni hali ham rivojlanish bosqichida.
2. **Motivatsiya yetishmovchiligi** – o'quvchilar mustaqil bo'lgani sababli, o'z-o'zini rag'batlantirish masalasi dolzarb bo'lib qolmoqda.
3. **Amaliy mashg'ulotlarning cheklanganligi** – texnik va ilmiy yo'nalishlarda MOOC kurslari orqali to'liq bilim olish qiyin bo'lishi mumkin.
4. **O'quv jarayonining nazorati murakkabligi** – o'qituvchilar talabalarni real vaqtda baholash imkoniga ega emaslar.
5. **Internetga bog'liqlik** – MOOC kurslaridan foydalanish uchun barqaror internet aloqasi talab etiladi.

MOOC Kurslarining Kelajakdagi Istiqbollari

MOOC kurslari yanada rivojlanib, yangi texnologiyalar bilan integratsiya qilinishi kutilmoqda. Sun'iy intellekt va mashinaviy o'rganish yordamida kurslarning moslashtirilgan versiyalari yaratilib, har bir o'quvchining ehtiyojlariga mos tarzda taqdim etilishi rejalashtirilmoqda. Shuningdek, virtual va kengaytirilgan reallik (VR/AR) texnologiyalari yordamida amaliy mashg'ulotlarni ham onlayn tarzda o'tkazish mumkin bo'ladi.

Bundan tashqari, MOOC kurslarini davlat ta'lim tizimiga integratsiya qilish masalasi ham dolzarb bo'lib bormoqda. Kelajakda MOOC kurslari universitet va maktab dasturlariga qo'shimcha ta'lim resursi sifatida kiritilishi mumkin.

Xulosa

MOOC kurslari zamonaviy ta'lim tizimining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Ular ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytirib, insonlarning bilimga bo'lgan ehtiyojini qondirishga xizmat qiladi. Ushbu kurslar nafaqat talabalarga, balki mutaxassislariga ham yangi bilim va ko'nikmalarni egallash imkonini beradi. Biroq, ushbu tizimning takomillashtirilishi va kamchiliklarini bartaraf etish ustida hali ko'p ishlar olib borilishi lozim. Kelajakda sun'iy intellekt, virtual va kengaytirilgan reallik texnologiyalari yordamida MOOC kurslari yanada rivojlanishi kutilmoqda. Shuningdek, davlat va nodavlat tashkilotlari tomonidan MOOC kurslarini qo'llab-quvvatlash choralari ko'rilishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Agarwal, A., & Nelson, B. (2021). The Future of Online Learning: Trends and Challenges. Harvard Education Review.
2. Siemens, G. (2013). Massive Open Online Courses: Innovation in Education? Open Learning Journal.
3. Kasimov, A. (2022). Masofaviy ta'limning rivojlanish yo'nalishlari. O'zbekiston Ta'lim Jurnali.
4. Bates, T. (2015). Teaching in a Digital Age: Guidelines for Designing Teaching and Learning. University of British Columbia.

5. Ravshanov, A. (2024). DATA TYPES IN JAVASCRIPT PROGRAMMING LANGUAGE. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 143-150.
6. Раджабов, А. Р. (2024). JAVASCRIPT ЯЗЫКЕ ПРОГРАММИРОВАНИЯ ТИП ДАННЫХ JSON. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 167-174.
7. Ravshanovich, A. R. (2024). JSON IN JAVASCRIPT. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 175-182.
8. Раджабов, А. Р. (2024). ТИПЫ БАЗ ДАННЫХ. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 204-210.
9. Rajabov, A. (2024). REPLACE OBJECT ORIENTED PROGRAMMING (OOP) IN PYTHON PROGRAMMING LANGUAGE. Medicine, pedagogy and technology: theory and practice, 2(9), 221-229.
10. Ravshanovich, A. R. (2024). LISTS, DICTIONARIES IN PYTHON PROGRAMMING LANGUAGE. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 183-189.
11. Раджабов, А. Р. (2024). СТРУКТУРА БАЗЫ ДАННЫХ: POSTGRESQL. PSIXOLOGIYA VA SOTSIOLOGIYA ILMIY JURNALI, 2(7), 56-61.
12. Ravshanovich, A. R. (2024). DATABASE STRUCTURE: POSTGRESQL DATABASE. PSIXOLOGIYA VA SOTSIOLOGIYA ILMIY JURNALI, 2(7), 50-55.
13. Hamroyev, B. B. (2025). PYTHONDA MASSIVLAR BILAN ISHLASH. PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI, 2(2), 88-91.
14. Хамроев, Б. Б. (2024). ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ. QISHLOQ XO'JALIGI VA GEOGRAFIYA FANLARI ILMIY JURNALI, 2(5), 37-43.
15. Hamroyev, B. B. (2025). PYTHONDA MASSIVLAR BILAN ISHLASH. PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI, 2(2), 88-91.